

v državni zbor se je novo — politiško življenje začelo vsaciga deržavljana. Tudi vi ste volili — tudi vi znate izvoljeni biti.

Politika je deržavna reč; Cesar so nas vse za svobodne deržavljane spoznali, torej smo vsi politikarji.

In v čim obstoji politiško ravnanje slovenskiga društva? — V 3 poglavitnih rečeh: 1) de se edina močna Avstrija pod vladarstvom ustavniga Cesarja Ferdinanda ohrani in obvarje; 2) de se nam narodne pravice ohranijo, in 3) de vera naših očetov tudi vera prihodnjih Slovincov ostane.

Te tri reči so politika slovenskiga društva. Povejte nam: ali se hočete le enimu samimu teh 3 razdelkov odtegniti? Gotovo de se nečete! Tedej Vam nič ne brani, marveč domovina Vam ukaže, de domorodnemu društvu pristopite, ki se za tako svete namene poganja! Tudi cerkveni nemški in slovenski časopis je politiško delo, in kdor za ta dva vse časti vredna časopisa piše ali jih bere, je že politikar postal, brez de bi morebiti še za to vedil.

Politika pa se ne sme s prekucijo zmešati: to bi bilo kej družiga, — s tem se slovensko društvo nikdar pečalo ne bo.

Sej vsacimu ni treba, de bi v imenovanih politiških rečeh zvonc nosil — de bi se posebno glasil, in vtikoval v obličji celiga sveta v politiške reči. Če je ud slovenskiga društva, zamore na tihim, in brez de bi ga svet imenoval, v prid Slovincije veliko dobriga storiti, ker je srednik med društvam in svojo okolico, v kateri prebiva.

Sej tudi slovensko društvo želi, de njeni udje ne ženejo nepotrebna hrupa, in de se prenapeto ne poganjajo za nevažne reči — kar dan današnji ljudi bolj straši, kakor tolaži, bolj razpir dela kot slogo, bolj škodje, kot koristi. Kakor slavna Lipa slovanska opomina: Bodimo složni! tako opomina tudi društvo slovensko: Bodimo složni! Slovanska Lipa hoče obderžati v domovini spravo, mir in edinost — slovensko društvo ravno to hoče. Mirno zmago če Slovenja! In če bomo tako vsi v enim duhu, mirno pa možko in krepko se potegovali za prid svoje domovine, bo mogočna Lipa slovanska z radostjo kazala na lipice slovenske v Ljubljani, Gorici, Gradcu, Celjovcu in Terstu!

In tako bo naša reč od dne do dne lepši evetela, in če bojo naši nasledniki v prihodnjih časih dela slovenskiga društva pretresovali, in če bojo hvaležniga serca rekli: „Bog jim dej dobro — to so bili našiga naroda neutrudljivi pomočniki“, se bojo še naših vnukov vnuki ginjeniga serca na nas spomnili ter rekli: Slava, slava jim!

Dolenci!

kako dolgo boste že imeli gosp. Gajerja v zboru?

Gosp. Gajer ni bil za poslanca Krajncem nikdar po volji; pretečeni mesec pa, ko je bil iz Dunaja za nekoliko časa nazaj prišel, se je clo tako gerdo obnašal, de nas je strah in gróza bila, slišati, kaj de je vse govoril.

Za resnico tega kar tukej povém, zastavim svojo glavo. Berž ko je domú prišel, je kmete našunteval, de bi napravili černo vojsko in šli Dunajčanam na pomoč, to je, tistim Dunajčanam, ki so miliga Cesarja Ferdinanda iz Dunaja pregnali, ki so stariga ministra umorili, cesarsko orožnico obropali, za Madžarone se potegnili in po prekucji celiga cesarstva hrepeneli. Slavniga bana

Jelačića je Gajer černil, de je s Cesarjem zastopljen, de hočeta vse na staro kopito nazaj spraviti, de je pa tudi za-nj že žebelj pripravljen, na katerim bo visil! — Vsi pošteni ljudje so Gajerja z grózo in nejevoljo poslušali.

Dolenci! bratje! pošteni možje! kako dolgo boste terpeli taciga človeka za poslanca? Ali so to Vaše misli, ki jih Gajer govori? Nikoli in nikdar ne! In vunder bo svét, bojo naši junaški bratje Hrvatje misliti mogli, de so to Vaše misli, kér Vaš poslanec takó govori.

Kdor zoper Jelačića govori, ki je s svojo junaško armado naše cesarstvo in nas vse pogube, ropanju, požiganju in brezpostavnosti otel, ta govori zoper našiga Cesarja, je izdajavec cesarstva, naše domovine, nas vsih in naših otrók. Človek taciga duha je strupena kača, ki vse umori, kar ni enake kačje natore. In tak človek zamore Vam, poštenim Dolencem, poslanec biti? Pri vsim, kar vam je svétó, Vas zarotim: pokličite taciga hudobniga človeka nazaj, ki tudi sicer v ustavodajavnim zboru le toliko veljá, kolikor prostora zasedi. Dunajčanje so že marsikterimu svojih poslancov enake baže po očitnih pismih na znanje dali, de jih nočejo več za svoje poslance imeti: ali boste Vi menj pošteni? Gotovo de ne. Stopite tedej na noge, pokličite berž taciga poslanca nazaj in izvolite družiga, ki kaj vé, ki za nas vse dobro misli, in ki ne podkopuje našiga cesarstva. To tirja Vaš dobiček, to tirja čast dežele od Vas! Še enkrat pa poterdim, de je vse resnično, kar sim tukej povedal. *)

Iz Kerškiga.

—r.

Povedanje od slovenskiga jezika.

Spisal V. Vodnik.

(Dalje.)

Prokopi piše, de Slovinci so bili sploh veliki, močni, in rudečkastih lás. Do sedaj se je že dosti vunanjih rodov permešalo in kri se je presortala, zatorej se najdejo med nami ljudje majhne postave in černih lás.

Krajnci so še zdaj večidel visoke postave, terdni, rujavi, in rumene lase imajo. Na ravnim je dosti černih, po hribih so bolj rujavci, in proti laškim se rumena brada in rumeni lasje bolj v černe zgublajo, zakaj na laškim černa dlaka kraluje.

Slovenec se tudi na višnovih in plavih očeh pozná; Lahi pa černe oči imajo.

Škoda je, de Krajnci sklonivo ne hodijo ker so vender lepe iztegnene postave! Gerdo je viditi, de se čeden, lepo izrašen človek dve gubi derži, gerbo nosi, glavo med pleča stiska, in berglasto hodi, kakor lena kréta.

Hrvatje se še dan današni lepo po konci nosijo in pokažejo, de so junaki iz čiste ravne rodovine.

Naše krajnsko ženstvo se veliko lepši nosi, kakor možtvo, tako de se smejo možki sramovati, katere dostikrat vidimo, de hodijo kakor gébe, katerim se nič ne prileže.

Vunanjo lepo deržanje je znamenje notranjiga ravniga duha; lenarti hodijo kakor pokléke. **)

(Dalje sledi.)

Misli zastran imén mescov.

Novice so od imén mescov nekaj spomnile. Kar sim vredništvu od tih imén pred kacimi tremi léti pisal,

*) Novice so obljubile, v ti zadévi vsak sostavek v svoj list vzeti, kteriga kak resnicoljubni pisatelj pošlje in svoje popolno imé vredništvu v porožtvo tega zastavi, kar govori, To je gosp. —r storil, torej je naša dolžnost, njegovo pisanje po Novicah razglasiti in ga vérlim Dolencem v natanjčni predvark podati. Vredništvo.

**) Šembrano hud je Vodnik v tem popisu bil na možke! Vredništvo.

tukaj nekoliko spet ponovim. Med krajnskim ljudstvom so te le iména mescev: 1. prosenec, Januar; 2. sečen, Februar; 3. sušec ali brezen, Martius; 4. traven, April; 5. majnik, Majus; 6. kresnik, v nekterih krajih tudi róžnik, Junius; 7. šentjakopški mesec ali mali serpan, Julius; 8. serpan ali šentjernejski mesec, August; 9. kimovec ali malomašnik ali pa tudi šentmihelški mesec, September; 10. kozopersk, October; 11. listopad ali listognoj November; 12. gruden, December.

Iména: šentjakopški mesec ali mali serpan; šentjernejski mesec, malomašnik ali šentmihelški mesec niso nič práv perpravne viditi. Za Julija bi bilo, menim, posebno dobro kje kako perpravno imé najti. —

Naše ljudstvo pa vsak mesec z *mlajem* začne in to imenuje kmetiško rajtingo; po naših pisanjih in po pratikah navadno preštevaje imenuje pa gospôsko rajtingo. Tako imamo stari pregovor: „prosenca je Bog rojen,“ kér se po kmetiški rajtengi prosenec začne z mlajem, kateri je pred 25. dnevam grudna, in se neha z mlajem, ki je v prosencu. Zató so doljnoilirski pratikarji celi December začeli prosenec imenovati, gornjoilirski pa celi Januar prosenec imenujejo, kér prosenec po kmetiški ali národni rajtengi obseže en kos Decembra, en kos pa Januarja. Práv za práv pa po slovensko prosenec ni ne celi December, ne celi Januar. Ravno tako je s sečenam, kateri se z mlajem, ki je v Januarji, začne, in terpi do mlaja, ki je v Februarji. In tako dalej vsi mesci po kmetiški rajtengi gredó.

Po moji misli bi bilo našimu narodu v pratike mlaje tako velike staviti, kot so zdaj notri sončne mraknjenja, in nad mlajem pred Božičem zapisati: prosenec, (☉ prosenec); nad mlajem v Januarji: sečen; nad mlajem v Februarji: sušec ali brezen i. t. d. Tako bi ljudstvo, ki se terde svoje rajtinge derži, jo tudi v pratikah najdló, zraven do zdaj tudi navadne gosposke rajtinge, za katero se pa sploh le tačas ljudje pečajo, ko iz kake pisarnice od gosposke kako pisanje dobé, kjer se jim le po gospôski rajtinki kaj veljeva. Slovenci smo s svojimi mesci nekako Francozam podobni, ki so imeli svoj národní kolendar in so začeli svoj Vendémaire z 22. kimovcam in so ga šteli do 22. kozoperska. Brumaire je bil od 22. kozoperska do 21. listopada i. t. d. Začetki njih mescev so bili okoli 20. dneva naših po gosposko štetih mescev. *)

Požencan.

Nové iména mescev bi le tedaj bile svetovati, ko bi jih vsi Slovenje sprejeti hotli; sicer je pa že brez tuga velika zmešnjava v ti reči, kér skorej vsako slovensko stáblo druge mesečne iména ima. Tega se je pa komej nadjati. Lanjsko, ali predlanjsko léto je někdo sévernim Slovenam nove iména za mesce ponudil, pa se Čeham ni zdélo. Hotél jih je po številkah imenovati: „Pervónj, drugónj, tretjónj“ i. t. d., kakor jih tudi gosp. Murko v svojim besednjaku ima: „Pervnik, drujnik“ i. t. d.

Práv bi bilo zdaj, ko se mnogoteri časniki križem prebirajo, de bi slehern slovensk vrednik vsako léto enkrat mesečne iména vsih Slovénov v svojim listu naznanil, de bi se človek zavedel, ko časnik eniga naréčja v roke dobí. J.

*) Prememba mesičnih imén je težavna reč. Imena skovati se že še dajo — ali pa se dajo tudi tako lahko v vsakdanje življenje tako vpeljati, de se sploh rabijo? In če jih mi Slovenci rabimo, ali jih poznajo tudi drugi Slovani? Dokler ne bomo vsi Slovani edinih mesičnih imén vpeljali, je vsako drugo popravljanje zastoj. Vredništvo.

Novičar.

Cesar Ferdinand in Cesarica sta se že 2. dan tega mesca v Prago preselila. Novi Cesar so zdej še v Olomuci, pa se sliši, de bojo kmalo na Dunaj šli. — Vojska na Ogerskim se ima še le po razglasu noviga Cesarja začeti, v katerim bojo presvili Franc svoj nastop Ogram na znanje dali. Bana Jelačića so novi Cesar tudi za deželnega poglavarja v Dalmaciji in Reki izvolili; barona Kulmerja, Horvata in dobriga prijatla Jelačićeviga pa so za ministra naredili. — Še poprejšnji Cesar so našiga mnogospoštovaniga rojaka, gosp. Jerneja Vidmerja, cesarskiga dvorniga kaplana na Dunaji, za častniga korarja v Ljubljani izvolili. — Po poznejših novicah so se sv. oče papež v mesto Marseille na Francozko podali in tudi kardinali so Rim zapustili. 414 lét je pretéklo, kar je zadnjikrat en papež — Evgeni po imenu — iz Rima bežal, kakor sedanji sveti oče. — V deržavnim zboru je: 123 kmetovaveov, 66 uradnikov (Beamte) 43 dohtarjev pravice, 32 roko-deleov, 26 dohtarjev zdravilstva, 20 katoljških duhovnov, med temi 2 škofa, 1 duhoven luterške, 1 duhoven pa judovske vére, 12 učenikov, 9. pisavcov, 8 grajanov (purgarjev), 8 grofov, 6 osebnikov, 3 baroni, 3 poprejšnjih ministrov, 3 pa sedanjih, 2 poslovljena oficirja in pa 1 knez.

Kaj delajo v deržavnim zboru?

Pretečeni teden se ni nič posebniga zgodilo. Posvetujejo in sklepajo zdej stanovitni red za opravila v zboru, kar je zató potreba, de bojo potem v vsih pomenkih postave odločene, po katerih se ima vsak govornik v zboru ravhati in vsaka reč predlagati in sklepati. Nar imenitniši zbor je bil 4. dan tega mesca, v katerim je minister denarstva misli ministerstva zboru oznanil, po katerih bi se zamogle prihodnjic marsiktere dacie ponižati, druge pa vnovič vpeljati, ki pa le bolj premožne ljudi in bolj nepotrebne reči zadevajo. Za prihodnje léto 1849 je minister oznanil, de nej zbor 80 milijonov goldinarjev za deržavne potrebe na posodo vzeti dovoli. Čez to se bojo poslanci pa še le posvetovali. Nenavadni stroški vojske na Laškim in Ogerskim naredijo nenavadno pomoč potrebno, torej bo mende že treba, tistih 80 milijonov dovoliti.

Smešnica iz Gradca.

Znano je, de je šla množica mladih ljudi iz Gradca Dunajski puntarski derhali na pomoč. Za njimi je tudi šla neka gospá, vsa nadušena od prenapete nemške svobode. Pa kaj se zgodi? Ko je Vindišgréc Dunajski punt premagal, so vjeli tudi mladenče iz Gradca. Namest pa zapeljane mladenče drugači kaznovati, je Vindišgréc le ukazal, de nej fantalíne baba domú pelje. In zares je pod vodstvom imenovane gospé 138 Graških junakov nazaj prišlo!

Današnjimu listu je perdjan 25. dokladni list.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Karajnji	
	9. grudna.		4. grudna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domace	2	34	2	20
1 » » banaške	2	45	2	40
1 » Turšice	1	30	1	36
1 » Sorsice	—	—	1	52
1 » Reži	1	36	1	30
1 » Ječmena	—	—	—	—
1 » Prosa	1	27	1	14
1 » Ajde	1	8	1	10
1 » Ovsá	—	49	—	42